A Kúria

mint felülvizsgálati bíróság

ítélete

Az ügy száma: Kfv.VI.37.009/2025/6.

A tanács tagjai: Dr. Vitál-Eigner Beáta a tanács elnöke

Dr. Rák-Fekete Edina előadó bíró

Dr. Kurucz Krisztina bíró

Dr. Bernáthné dr. Kádár Judit bíró

Dr. Horváth Tamás bíró

A felperes: Név1

(cím1)

Az alperes: Budapest Főváros Kormányhivatala XI. Kerületi Hivatal

(cím2)

Az alperes képviselője: Dr. Kovács Norbert kamarai jogtanácsos

A per tárgya: gyámügyben indult közigazgatási jogvita

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: Fővárosi Törvényszék 2024. november 15. napján kelt 31.K.700.619/2024/13. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 31.K.700619/2024/13. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és Név2 házasságából 2018-ban született a Név3 utónevű gyermek. A felperes 2023. június 22-én kérelmet nyújtott be az alpereshez, amelyben a gyermek védelembe vételét kezdeményezte. Előadta, hogy közte és az anya között a házasság felbontása, valamint a közös gyermek feletti szülői felügyelet rendezése iránti per van folyamatban. A bíróság 2023. április 25-én jóváhagyta a kapcsolattartás tárgyában kötött egyezségüket. A nyári kapcsolattartás ideje alatt az Angliába tervezett utazás nem valósult meg, mert a gyermek lejárt útlevelének megújítása ügyében az anya nem volt hajlandó vele együttműködni. E magatartásával az anya a kapcsolattartással összefüggő veszélyeztetésnek teszi ki a gyermeket.

[2] Az alperes 2023. július 3. napján hivatalból eljárást indított a gyermek védelembe vétele ügyében. Eljárása során a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm.rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 84. § (3) bekezdése alapján környezettanulmányt és javaslatot kért be mindkét szülő lakóhelye szerinti illetékes gyermekjóléti központtól, tárgyalást tartott, a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 128. §-ában meghatározott személyeket meghallgatta, valamint pedagógiai jellemzést szerzett be.

[3] Az alperes a 2023. december 6-án kelt BP-11/104/972-25/2023. számú végzésével a hivatalból indult eljárást a Gyer. 85. § (1) bekezdése alapján megszüntette. Egyidejűleg javasolta, hogy mindkét szülő vegye igénybe a lakóhelye szerinti család-és gyermekjóléti központok, alapellátás keretében nyújtott, segítő szolgáltatásait.

[4] A végzés indokolása rögzíti a felperesi kérelem benyújtásának tényét, majd azt, hogy a Gyer. 84. § (1) bekezdés alapján köteles volt az eljárást hivatalból lefolytatni. Az eljárás során feltárt tények, a beszerzett javaslatok, a hatóság előtt tett személyes nyilatkozatok, valamint a rendelkezésre álló iratok alapján megállapította, hogy a gyermek veszélyeztetése nem áll fenn a családban. Az anya azon magatartása, hogy nem járul hozzá a gyermek útlevelének megújításához részben akadályozza a gyermek külföldre vitelének lehetőségét, ugyanakkor önmagában az a tény, hogy a gyermek nem utazhatott Londonba azért, hogy felülhessen az óriáskerékre még nem alapozza meg a gyermek Gyvt. 5. § n) pontja szerinti veszélyeztettségét.

A kereset és a védirat

[5] A végzéssel szemben a felperes közigazgatási pert kezdeményezett. Keresetében a végzés megváltoztatását és a gyermek védelembe vételének elrendelését kérte.

[6] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a gyermek veszélyeztetettsége hiányában jogszerűen döntött az eljárás megszüntetéséről. Hangsúlyozta, hogy a végzéséből egyértelműen kiolvasható a kérelem elutasítása is. Az ügy érdemére nem hatott ki, hogy nem kérelmet elutasító döntést, hanem megszüntető végzést hozott.

Az elsőfokú ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a végzést megsemmisítette és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte.

[8] A perben jelentős ténynek tekintette, hogy a felperes 2023. június 22-én a gyermek védelembe vételére irányuló kérelmet terjesztett elő, azonban az alperes az eljárást hivatalból folytatta le, továbbá hivatalból lefolytatott eljárásban hozta meg az eljárást megszüntető végzését.

[9] Hangsúlyozta, hogy a Gyer. 84. § (1) bekezdésének értelmében a Gyvt. 17. §-ának (1)–(2) bekezdésében és a Gyvt. 68/D. § (1) bekezdésében foglalt szervek, személyek jelzése, kezdeményezése, javaslata alapján járhat el az alperes hivatalból. A Gyvt. 17. §-ának (2) bekezdésében megjelölt „bármely állampolgár” által megtehető jelzésre, kezdeményezés azért nem érthető a szülőre, mert a Gyvt. a törvény alkalmazásában a szülőre saját fogalommeghatározást használ, és az 5. § e) pontjában meghatározott „a gyermek közeli hozzátartozói” gyűjtőfogalom alá rendezi. Ugyanakkor nem mondja ki a fenti rendelkezés – és a védelembe vételre vonatkozó további rendelkezések sem -, hogy az intézkedés kérelmezésére nincs mód, illetve kizárt kérelemre lefolytatni az eljárást.

[10] Az indokolása [18] bekezdésében kiemelte, hogy az alperes a kérelem ellenére hivatalból folytatta le az eljárást és a végzésében is a Gyer. 85. § (1) bekezdése alapján erre figyelemmel hozott döntést, amellyel az eljárást megszüntette, mellőzve azt a rendelkezést, amely kérelem esetén elutasítást ír elő. Tekintettel arra, hogy az alperes magát az eljárást folytatta le tévesen, ezért a végzés formátum nem volt formai hibaként értékelhető, szintén nem volt értékelhető a téves formában meghozott döntésre vonatkozó a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) szabályozás körében.

[11] Megállapította, hogy az alperes jogszabályi felhatalmazás hiányában és téves jogértelmezés alapján indította és folytatta le az eljárást hivatalból és hozott határozat helyett jogszabálysértő módon végzést.

[12] Nyomatékosította, hogy a kérelemre és a hivatalból induló eljárás a közigazgatási hatósági eljárás megindításának két alapvetően különböző fajtáját jelentik. Megkülönböztetésük az eljárás további menete és szabályai szempontjából lényeges, mert a közigazgatási hatósági eljárás két, egymástól alapvetően különböző modelljét jelentik.

[13] Az indoklás [21]-[24] bekezdéseiben rámutatott: az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 35. § rendelkezése az Alaptörvényből ered, ugyanis a XXV. cikk szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez. Ekként a kérelem benyújtásához való jog alapvető, alkotmányos alanyi jog, amely mindenkit megillet. A kérelem az ügyfél oldaláról egy olyan (jog)nyilatkozat, amellyel hatósági eljárás lefolytatását, illetve annak alapján, az abban foglalt jogának, jogos érdekének érvényesítése érdekében a hatóság döntését kéri. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való alapjog részét képezi, hogy ügyfél jogait a közigazgatási eljárás során gyakorolhassa. A kérelem a hatóság terhére eljárási és amennyiben az érdemi döntés feltételei fennállnak érdemi döntéshozatali kötelezettséget teremt. A jelen ügyre irányadó ágazati jogszabályi környezetre figyelemmel az Ákr. 38. §-a szerinti, a kérelem tartalmának megfelelő elbírálását rögzítő rendelkezés nem biztosít jogot a közigazgatási hatóságnak, hogy a hatósági eljárást indító kérelmet annak egyértelmű tartalmával szemben,

ahhoz képest eltérő eljárási rendben bírálja el. Felhatalmazás hiányában az Ákr. rendelkezései között az eljáró hatóságok nem válogathatnak, különös tekintettel azon rendelkezésekre, amelyek az ügyféli jogok érvényesülését szolgálják.

[14] Az indoklás [25] bekezdésében kiemelte, hogy a végzés indokolása a felperes kérelmének ismertetésével kezdődik, arra vonatkozóan, hogy az alperes a gyermek tekintetében egyéb személytől, szervtől jelzést, kezdeményezést kapott volna a végzés nem tesz említést, azt a megelőző eljárás iratai sem tartalmazzák. Éppen ezért a rendelkezésre álló iratok alapján nem látta igazoltnak az alperes hivatalból lefolytatott eljárását és az eljárást megszüntető végzés meghozatalát. A kérelemre induló eljárás tekintetében a Gyer 85. § (1) bekezdése az Ákr. 81. §-ának második mondatával egyezően az ügy érdemében határozat hozatali kötelezettséget ír elő. A legfontosabb joga a kérelmezőnek, ami egyben a legfontosabb kötelezettsége az eljáró hatóságnak, hogy a kérelmét – amennyiben annak feltételei fennállnak - érdemben el kell bírálni. Ezt fogalmazza meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése is, amikor kimondja mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. Ekként garanciális eleme az Ákr.-nek, hogy a hatóság a kérelmet az arra irányadó eljárási szabályok szerint vizsgálja meg és hozzon érdemi döntést.

[15] Hivatkozott a Kúria Kfv.IV.35.496/2018/12. számú határozatában foglaltakra, amely szerint az alaptörvényi kötelezések a közigazgatási perben eljáró bírót – figyelembe véve a közigazgatási per azon sajátosságát is, hogy a bíróság az objektív jogrend védelme érdekében is eljár – arra kötelezik, hogy a nyilvánvaló alaptörvényi összefüggéseket vegye figyelembe akkor is, ha alaptörvényi hivatkozást a beadványok nem tartalmaznak.

[16] Álláspontja szerint az az Ákr.- beli szabály amely közvetlenül visszavezethető az Alaptörvény rendelkezéseibe garanciális, ezáltal lényeges eljárásjogi szabály, amelynek megsértése a végzés megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését eredményezte. Az új eljárásra előírta, az alperes az eljárását köteles a kérelemre induló eljárás szabályai alapján lefolytatni, amelynek eredményeképpen a gyermek veszélyeztetettségének fenn nem állása esetén a védelembe vétel iránti kérelmet határozattal el kell utasítani.

A felülvizsgálati kérelem

[17] Az alperes felülvizsgálati kérelmében az ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[18] Hangsúlyozta, hogy a téves formában hozott döntés észlelése esetén az elsőfokú bíróságnak a Kp. 45. § (2) bekezdésében meghatározott eljárásrendet kellett volna alkalmaznia, mivel ezt elmulasztotta, az eljárása sérti a Kp. 45. § (2) bekezdését, továbbá eltért a Kfv.VI.37.689/2023/9. számú, a Kfv.V.35.718/2018/6. számú határozatokban foglaltaktól.

[19] Leszögezte, hogy az ágazati jogszabályokból következően jelen ügyben akár kérelemre, akár hivatalból indította volna az eljárást, az eljárás lefolytatására és a bizonyítékok beszerzésére ugyanazon szakmai ágazati szabályok alapján került sor/kerülhetett volna sor. Véleménye szerint az eljárásindítási forma semmiben nem befolyásolja az eljárási cselekmények lényegét, sorát vagy értékét. Akár kérelemre, akár hivatalból indul a védelembe vételi eljárás, a gyámhivatalnak ugyanazon alaphelyzetet kell vizsgálnia, nevezetesen fennáll-e a kiskorú tekintetében olyan veszély, amelyet az alapellátásokkal kezelni, megszüntetni nem lehet. Mivel a megszüntető végzés ellen is van helye önálló jogorvoslatnak, az ügyféli jogok nem sérültek.

[20] Álláspontja szerint ügy érdemére kiható eljárásjogi jogszabálysértés nem állt fenn, hiszen a Gyvt. és Gyer. által meghatározott eljárási cselekményeket és bizonyítást elvégezte, a tényállást döntéshozatalhoz szükséges mértékben tisztázta, a beszerzett bizonyítékokból okszerű következtetésre jutott a védelembe vétel szükségességét illetően.

[21] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem nyújtott be.

A Kúria döntése és jogi indokai

[22] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[23] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdésében foglaltakból következően a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül.

[24] A Kp. 120. § (5) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.

[25] Az elsőfokú bíróság ítéletében törvényesen állapította meg a tényállást, pontosan hívta fel az alkalmazandó jogszabályokat, helyesen ismerte fel a jogkérdés garanciális jelentőségét és alaptörvényi összefüggéseit, melyből kifolyólag jogszerű és megalapozott döntést hozott. Az ítéletben foglaltakat a Kúria megismételni nem kívánja, a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra figyelemmel a következőkre mutat rá.

[26] A Kúria hangsúlyozza, hogy a jogerős ítélet indokolásának [18] bekezdéséből megállapíthatóan az alperesi végzés megsemmisítésének indokát nem az képezte, hogy az alperes téves formában, hanem az, hogy téves eljárástípusban hozta meg a döntését. A téves eljárástípusban meghozott döntés nem esik a Kp. 45. § (2) bekezdés szabályozási körébe, következésképpen alaptalanul kérte számon az alperes a Kp. 45. § (2) bekezdésében meghatározott protokoll lefolytatásának hiányát, ugyanezért nem volt alapos a

Kfv.37.689/2023/9. számú és a Kfv.35.178/2018/6. számú határozatoktól való eltérésre való hivatkozása sem.

[27] A Gyer. 85. § (1) bekezdése kimondja, hogy a gyámhivatal – a 91/K. § (3) bekezdésében foglaltak kivételével – a védelembe vétel iránti kérelmet elutasítja, illetve a hivatalból indított eljárást megszünteti, ha a gyermek veszélyeztetettsége nem áll fenn.

[28] A Gyer. 85. § (1) bekezdés rendelkezése alapján hozható döntés, akár végzés, akár határozat formájában hozza meg azt a gyámhivatal, tartalmi szempontból annyiban azonos, hogy mindkettő a gyermek fenn nem álló veszélyeztetettségét állapítja meg, továbbá nem kétséges az sem, hogy mindkét döntési forma esetén biztosított a jogorvoslat. Helyesen ismerte fel ugyanakkor az elsőfokú bíróság az ítélet [21]-[24] bekezdéseiben, hogy garanciális és egyben az alapjogok gyakorlására kiható jelentősége van annak, hogy a közigazgatási hatóság milyen típusú eljárást folytat le az ügyben, az Ákr. III. fejezetében szabályozott kérelemre induló hatósági eljárást, avagy a VII. fejezetben szabályozott hivatalbóli eljárást.

[29] Az Alaptörvény XXV. cikk deklarálja, mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez.

[30] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

[31] Az Ákr. 35. § (1) bekezdés rendelkezik arról, hogy a kérelem az ügyfél olyan nyilatkozata, amellyel hatósági eljárás lefolytatását, illetve a hatóság döntését kéri jogának vagy jogos érdekének érvényesítése érdekében.

[32] Az Ákr. 37. § (2) bekezdés kimondja, hogy az eljárás a kérelemnek az eljáró hatósághoz történő megérkezésének időpontjában indul.

[33] Az Alaptörvény XXV. cikkét a közigazgatási hatósági eljárásokra leképező tételes rendelkezés, az Ákr. 35. § (1) rendelkezése deklarálja az ügyfél jogát arra vonatkozóan, hogy jogának, jogos érdekének érvényesítése érdekében hatósági eljárás lefolytatását kezdeményezze. Az Ákr. 37. § (1) bekezdés rendelkezésből következően a kérelem alapján a hatóság köteles az eljárást megindítani. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés deklarálja az ügyfél indokolt döntéshez való jogát.

[34] Az alperesi végzés rögzíti ugyan a kérelem benyújtásának tényét, azonban minden átmenet nélkül áttér arra, hogy hivatalból volt köteles lefolytatni az eljárást, ugyanakkor az teljes mértékben hiányzik az indokolásból, hogy a kérelem ellenére miért indította meg hivatalból az eljárást.

[35] A Kúria hangsúlyozza, hogy a hatóság az eljárástípusok között szabadon nem válogathat, ha az ügyfél kérelmet nyújt be, az alapján köteles az eljárást megindítani és a

kérelmet elbírálni.

[36] Az alperes azonban a kérelem mellőzésével, törvényes alap nélkül indította meg hivatalból az eljárását, hiszen a végzésében nem tüntetett fel olyan, a Gyer. 84. § (1) bekezdésben felhívott rendelkezések szerinti kezdeményezőt, aki élt volna az eljárás kezdeményezésének lehetőségével, és ilyet az alperes az elsőfokú bíróság külön felhívására sem tudott megjelölni. A szülő által előterjesztett kérelmet pedig nem lehet a Gyer. 17. § (2) bekezdés szerinti „bármely állampolgár általi jelzésnek” tekinteni, azaz a szülő kérelmére nem indítható hivatalból védelembe vételi eljárás.

[37] A Kúria nyomatékosítja, hogy nem adhat felmentést a kérelemre irányuló védelembe vételi eljárás megindításának és a kérelem elbírálásának kötelezettsége alól az arra való hivatkozás, hogy a Gyer. 85. § (1) bekezdés szerinti döntés esetén, legyen az kérelmet elutasító akár határozat vagy eljárást megszüntető végzés, a Gyvt. és a Gyer. alapján nincs eltérés a tényállás feltárásában és a döntés tartalmában, továbbá, hogy a Gyer. 85. § (1) bekezdés alapján meghozott mindkét döntési forma ellen van helye önálló jogorvoslatnak. Annak ugyanis, hogy a közigazgatási hatóság milyen eljárástípusban folytatja le az eljárást garanciális és egyben alapjogi jelentősége van. A kérelem alapján a hatóságnak eljárást kell indítania és a kérelem tárgyában döntést kell hoznia. A kérelem tárgyában való döntés azt jelenti, hogy a hatóságnak a kérelemben foglaltakat kell elbírálnia, az ott felhozott indokok, az abban rögzített érvrendszer, előtárt bizonyíték figyelembevételével kell állást foglalnia. Vagyis nem mindegy, hogy a védelembe vétel szükségességét milyen szempontok szem előtt tartásával ítéli meg a hatóság. A kérelem mellőzésével a tételes jogon túl sérülnek a kérelmet előterjesztő ügyfél Alaptörvény XXV. cikkében és XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjogai. Mindez olyan lényeges és súlyos a közigazgatási perben nem orvosolható jogszabálysértés, amely csak a közigazgatási hatósági eljárás újbóli lefolytatásával nyerhet orvoslást.

[38] A fent kifejtettekre tekintettel a Kúria az elsőfokú ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

[39] Garanciális és egyben alapjogi jelentősége van annak, hogy a közigazgatási hatóság kérelemre vagy hivatalból induló hatósági eljárásban hoz döntést.

Záró rész

[40] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő, ezért a részére perköltséget megállapítani nem kellett.

[41] A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték a pervesztes alperest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5.§ (1) bekezdés c) pontja alapján megillető személyes illetékmentességre figyelemmel a Kp. 35.§ (1) bekezdés folytán alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 102.§ (6) bekezdésének megfelelően az állam terhén marad.

[42] A Kúria ítéletével szembeni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

[43] A felülvizsgálati eljárásban a Kúria - tárgyalás tartása iránti kérelem hiányában - a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 107. § (1) bekezdése folytán tárgyaláson kívül határozott.

Budapest, 2025. február 27.

Dr. Vitál-Eigner Beáta sk.

a tanács elnöke

Dr. Rák-Fekete Edina sk. Dr. Kurucz Krisztina sk.

előadó bíró bíró

Dr. Bernáthné dr. Kádár Judit sk. Dr. Horváth Tamás sk.

bíró bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő